

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Tdo/58/2015
Identifikačné číslo spisu:	7111010051
Dátum vydania rozhodnutia:	01.10.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Hatala
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7111010051.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Štefana Micháliku a JUDr. Daniela Hudáka na verejnom zasadnutí konanom 1. októbra 2015 v Bratislave v trestnej veci obvineného Z. R. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, písm. b/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. júna 2014, sp. zn. 6To 43/2014, podľa § 383, § 384 ods. 1, § 385 ods. 1, § 386, § 388 ods. 1 Tr. por. po zistení dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. takto

rozhodol:

Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 26. júna 2014, sp. zn. 6To 43/2014, a v konaní, ktoré mu predchádzalo bol

p o r u š e n ý z á k o n

v ustanovení § 34 ods. 2, § 208 ods. 2 Tr. zák., a § 319 Tr. por. v p r o s p e c h obvineného Z. R..

Tento rozsudok sa z r u š u j e vo výroku o treste.

Z r u š u j ú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Krajskému súdu v Košiciach sa p r i k a z u j e, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Košice I, zo dňa 17. decembra 2013, sp. zn. 1T 4/2011, bol obvinený Z. R. uznaný vinným zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, písm. b/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., s poukazom na § 138 písm. b/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, tam bližšie uvedenom.

Bol mu za to podľa § 208 ods. 2, § 36 písm. j/, § 38 ods. 3 Tr. zák., s použitím článku 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky; článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uložený trest odňatia slobody v trvaní 3 (troch) rokov.

Podľa § 51 ods. 1 Tr. zák. súd obvinenému výkon uloženého trestu odňatia slobody podmienčne odložil a zároveň uložil probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe.

Podľa § 51 ods. 2 Tr. zák. pri určení probačného dohľadu ustanovil mu súd skúšobnú dobu v trvaní 4 (štyroch) rokov.

Proti vyššie citovanému rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie tak obvinený (čo do výroku o vine a trestu) ako aj prokurátor (čo do výroku o treste - v neprospech obvineného).

Napadnutý I. stupňový rozsudok bol Krajským súdom v Košiciach, sp. zn. 6To 43/2014, z 26. júna 2014 rozsudkom, podľa § 321 ods. 1 písm. d/ Tr. por., zrušený v celom rozsahu.

Krajský súd sám podľa § 322 ods. 3 Tr. por. obvineného Z. R., uznal za vinného zločinom týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, písm. b/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák., s poukazom na § 138 písm. b/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, ako je uvedené v skutkovej vete výrokovej časti rozsudku krajského súdu, pričom mu uložil totožný trest ako okresný súd.

Podľa § 319 Tr. por. zamietol odvolanie okresného prokurátora.

Dňa 26. januára 2015 bolo na Okresný súd Košice I doručené dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky, smerujúce voči uzneseniu druhostupňového súdu, kde tento ako dovolacie dôvody uviedol dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por.

Z bližšieho písomného odôvodnenia podaného dovolania vyplýva, že generálny prokurátor sa nestotožňuje s právnym názorom tak okresného ako i krajského súdu pri ukladaní trestu podľa § 208 ods. 2, § 36 písm. j/, § 38 ods. 3 Tr. zák. s použitím článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Prokurátor poukázal na znenie § 208 ods. 2 písm. d/ Tr. zák., podľa ktorého sa odňatím slobody na sedem až pätnásť rokov potrestá páchatel', ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

Podľa § 138 ods. 1 písm. b/ Tr. zák. závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu po dlhší čas.

Podľa § 34 ods. 2 Tr. zák. páchatel'ovi možno uložiť len taký druh trestu a len v takej výmere, ako je to ustanovené v tomto zákone, pričom tento zákon v osobitnej Časti ustanovuje len trestné sadzby trestu odňatia slobody.

Podľa § 319 Tr. por. odvolací súd odvolanie zamietne, ak zistí, že nie je dôvodné.

Z výroku o treste napadnutého rozsudku Krajského súdu v Košiciach je pritom zrejmé, že krajský súd neukladal trest s použitím ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu, ale „podľa § 208 ods. 2, § 36 písm. j/, § 38 ods. 3 Tr. zák., s použitím článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv“. Z obsahu na vec sa vzťahujúceho trestného spisu však nevyplývajú žiadne skutočnosti svedčiace o porušení uvedeného práva obvineného Z. R., ktoré by odôvodňovalo zmiernenie uloženého trestu, celková doba od spáchania inkriminovaného trestného činu po právoplatné odsúdenie páchatel'a trvala 5 a pol roka.

Z dôvodu absencie konkrétneho odôvodnenia výroku o treste preto prokurátor považuje rozsudok

Krajského súdu v Košiciach v časti výroku o treste za nepreskúmateľný a arbitrárny a obvinenému bol trest uložený hlboko pod zákonom ustanovenou dolnou hranicou trestnej sadzby.

Z dôvodov vyššie uvedených generálny prokurátor záverom navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky:

- podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil rozsudkom, že právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 6To 43/2014-449, z 26. júna 2014, ako aj v konaní, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, bol porušený zákon vo výroku o treste v ustanoveniach § 34 ods. 2, § 208 ods. 2 Tr. zák. a v ustanovení § 319 Tr. por. v prospech obvineného Z. R.,
- podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6To 43/2014, z 26. júna 2014, ako aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa - rozsudok Okresného súdu Košice I, sp. zn. 1T 4/2011, zo 17. decembra 2013,
- podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Okresnému súdu Košice I, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Obvinený prostredníctvom svojho obhajcu navrhol dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky odmietnuť, nakoľko nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por. a navyše namietol „premlčanie“ ,keďže rozsudok Krajského súdu v Košiciach bol doručený Krajskej prokuratúre v Košiciach dňa 15. augusta 2014 a dovolanie generálneho prokurátora bolo Okresnému súdu Košice I doručené až dňom 26. januára 2015.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) v rámci predbežného preskúmania podľa § 378 Tr. por. primárne zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 Tr. por. a § 566 ods. 3 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. a/ Tr. por.), v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.), a že spĺňa tiež i obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1, veta prvá Tr. por.

Po zistení, že niet žiadneho zákonného dôvodu pre odmietnutie dovolania na neverejnom zasadnutí podľa § 382 Tr. por., preskúmal v zmysle § 384 ods. 1 Tr. por. na verejnom zasadnutí zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorým dovolateľ podal dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré tomuto rozhodnutiu predchádzalo, so zameraním na dôvody dovolania podľa § 371 a § 374, uvedené v dovolaní, pričom dospel k takému záveru, že prokurátorom tvrdené dôvody dovolania sú opodstatnené.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávany trestný čin nepripúšťa.

Podľa § 385 ods. 1 Tr. por. dovolací súd je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených pochybení, pričom má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania musia byť preto obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inšancia.

Podľa § 208 ods. 2 písm. d/ Tr. zák. sa odňatím slobody na sedem až pätnásť rokov potrestá páchatel', ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

Podľa § 38 ods. 2 Tr. zák. pri určovaní druhu trestu a jeho výmery musí súd prihliadnuť na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich okolností a pritŕžujúcich okolností.

Podľa § 38 ods. 3 Tr. zák. ak prevažuje pomer poľahčujúcich okolností, znižuje sa horná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu.

Podľa § 38 ods. 8, veta prvá Tr. zák. zníženie hornej hranice alebo zvýšenie dolnej hranice trestnej sadzby podľa odsekov 3 až 6 sa vykoná iba v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby; základom na zníženie alebo zvýšenie trestnej sadzby je rozdiel medzi hornou a dolnou hranicou zákonom ustanovenej trestnej sadzby.

V posudzovanej veci Okresný súd Košice I použil čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bez bližšieho vysvetlenia prečo znížil trest o štyri roky pod spodnú hranicu trestnej sadzby. Konštatovanie, že pre obvineného je zákonná sadzba pri uvedenej kvalifikácii „neprimeraná a nespravodlivá“ je nedostatočné a nepreskúmateľné. Odvolací súd sa následne s takýmto postupom prvostupňového súdu plne stotožnil, považoval ho za správny a zodpovedajúci zákonu, keď rovnako i uložený trest pod spodnou hranicou trestnej sadzby označil za primeraný a spravodlivý, s prihliadnutím na dĺžku konania.

Predovšetkým k námietke oneskorene podaného dovolania uvádza najvyšší súd toľko, že rozsudok odvolacieho súdu bol prokurátorovi doručený 4. septembra 2014, pričom generálny prokurátor Slovenskej republiky dovolanie podal na príslušný súd 26. januára 2015, čím splnil šesť mesačnú lehotu na podanie dovolania v neprospech obvineného /§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por./.

Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. sa vzťahuje na výrok o treste v dvoch smeroch. Po prvé uloženie trestu mimo zákonom stanovenej trestnej sadzby, teda mimo zákonného rozpätia, aj keď sa trest zvyšuje nad hornú hranicu alebo znižuje pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby, čo je aj dovolaním namietané použitie mimoriadneho zníženia dolnej hranice trestnej sadzby. Po druhé, uloženie takého druhu trestu, ktorý zákon za pojednávaný trestný čin nepripúšťa.

Podľa § 39 ods. 1 Tr. zák., ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatel'ovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom.

Podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. okolnosti prípadu v spojení s ďalšími tam uvedenými podmienkami môžu byť iba okolnosti, ktoré sú súčasťou skutku, resp. vo výnimočnom prípade aj také, ktoré síce nie sú nevyhnutnou súčasťou príslušnej skutkovej podstaty, ale v danej kvalite a kvantite sa pravidelne nevyskytujú. Pomery obvineného sa týkajú jeho osobnostného hodnotenia - charakterizujú jeho osobu ako objektu trestu a jeho citeľnosti pre neho a význam týchto pomerov sa zhodnotí vo všetkých týchto súvislostiach významných pre jeho nápravu a z toho plynúci záver musí byť zjavný, že trest uložený v rámci zákonnej trestnej sadzby by obvinený pociťoval podstatne citeľnejšie ako iní páchatelia. Teda, že by bol neprimerane prísny a súčasne, že narušenosť obvineného nie je až taká závažná, aby bolo potrebné na neho pôsobiť trestom dlhšieho trvania.

V aplikačnej praxi súdov okolnosťami prípadu sú všetky skutočnosti, ktoré majú vplyv na posúdenie povahy, charakteru a závažnosti trestného činu, vrátane možnosti nápravy obvineného. Za pomery obvineného možno zas považovať viac významných poľahčujúcich okolností pri nedostatku priťažujúcich okolností.

Tieto okolnosti súdy v danom prípade dostatočne neskúmali, ustanovenie § 39 ods. 1 Tr. zák. neaplikovali a ukladali obvinenému trest mimo zákonom stanovenej sadzby len s použitím článku 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd /okresný súd/ popr. len s použitím „Dohovoru“ - /krajský súd/.

Použitie uvedených, aj keď nesporne významných zákonov a dokumentov, bez skúmania podmienok uvedených v ustanovení § 39 Tr. zák. je v skutočnosti arbitrárne, ako uvádza prokurátor, pričom

nepoužitie citovaného ustanovenia by znamenalo, že súd by mohol takýmto postupom ukladať trest bez obmedzenia uvedeného v ods. 3 § 39 Tr. zák.

Pokiaľ krajský súd jednou vetou poukázal na neprimeranú dĺžku konania, treba poukázať aj na tú okolnosť, že celkom deväťkrát bolo odročené verejné zasadnutie tak na okresnom, ako aj krajskom súde a hlavné pojednávanie dvakrát z dôvodu neprítomnosti či už obvineného, alebo jeho obhajcu, napriek tomu k právoplatnému rozhodnutiu došlo po menej ako šiestich rokoch, čo nemožno, bez ďalšieho, automaticky považovať za skončené v neprimeranej lehote.

Prvostupňový súd nesprávne aplikoval čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v dôsledku čoho potom bol obvinenému Z. R. uložený trest pod zákonným ustanovením trestnej sadzby, pričom ani krajský súd toto jeho pochybenie, majúce zásadný vplyv na postavenie obvineného (§ 371 ods. 5 Tr. por.), nenapravil.

Po vrátení veci na nové konanie bude preto musieť odvolací súd - riadiac sa skôr uvedeným - opätovne zvážiť všetky okolnosti rozhodujúce pre uloženie trestu obvinenému (s prihliadnutím najmä na jeho osobu, charakter súdnej trestnej činnosti ako aj okolnosti prípadu), a tomuto nanovo aj v zmysle všeobecných zásad pre ukladanie trestu uložiť zákonný a spravodlivý trest tak, aby bol splnený jeho účel.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.